

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Історико-філософський факультет
Кафедра філософії

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Відділення релігієзнавства

МОЛОДІЖНА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ

«КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ-2019»

*Матеріали наукової конференції
16-17 травня 2019 року*

м. Київ
2019

УДК 101.1(08)

Ф 56

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Історико-філософського факультету
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 8 від 18.04.2019)*

Редакційна колегія:

Александрова О.С. – доктор філософських наук, професор

Додонов Р.О. – доктор філософських наук, професор

Горбань О.В. – доктор філософських наук, професор

Додонова В.І. – доктор філософських наук, професор

Ломачинська І.М. – доктор філософських наук, професор

Шепетяк О.М. – доктор філософських наук, доцент

Ф 56 Київські філософські студії-2019. Матеріали наукової конференції (м. Київ, 16-17 травня 2019 р.): тези доповідей / за заг. ред. проф. Р.О. Додонova. – Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. – 408 с.

Збірник містить тези доповідей і виступів учасників наукової конференції «Київські філософські студії», яка відбулася в Київському університеті імені Бориса Грінченка 16-17 травня 2019 року. У поданих матеріалах висвітлено широке коло актуальних проблем сучасної гуманітаристики, зокрема таких її галузей як: історія філософії, соціальна і політична філософія, філософія культури, етика, естетика, релігієзнавство, філософія освіти, політологія тощо. Збірник адресовано науковцям, викладачам вищої школи, аспірантам, докторантам, студентам, усім, хто цікавиться розвитком філософської думки. Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за грамотність, науковий і літературний зміст, достовірність фактів і посилань несуть автори тез.

© КУБГ, 2019

Зміст

СЕКЦІЯ 1.

ФІЛОСОФІЯ МІСТА. КИЄВОЗНАВСТВО

Деркач Альона. СОФІЯ КИЇВСЬКА – СВЯТИШИЙ ПАЛАДІУМ
КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Додонов Роман. «КИЇВСЬКИЙ КОД»: ДО ТИСЯЧОЛІТТЯ З
ПОЧАТКУ ПРАВЛІННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Дрегалю Олег, Ковальчук Наталія. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА
КИЄВА В КОНТЕКСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дубенюк Богдана. ТВОРЧИСТЬ ВЛАДИСЛАВА
ГОРОДЕЦЬКОГО

Завадська Валерія. ФЕНОМЕН СВЯТОСТІ
В КОНТЕКСТІ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ПАТЕРИКА

Іванів Софія-Емілія. ФЕНОМЕН ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ
МИХАЙЛА ВРУБЕЛЯ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Колінько Марина. ТОПОЛОГІЯ АНОНІМНИХ ПРОСТОРІВ
СУЧАСНОГО МІСТА

Хурса Юлія. ТВОРЧІ ДОСЯГНЕННЯ ВИДАТНОГО
УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНИКА МИКОЛИ СТОРОЖЕНКА

СЕКЦІЯ 2.

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЇ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Барташевич Марія. РЕЛІГІЙНА КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО
ФІНАЛІЗМУ: КОСМІЗМ М.Ф. ФЕДОРОВА

Бартусяк Павло. РЕАКТИВАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЛУКРЕЦІЯ
ВІДХИЛЕННЯ (CLINAMEN) В ІДЕЇ АНРІ БЕРґСОНА ПРО
НЕВИЗНАЧЕНЕ КОЛИВАННЯ (OSCILLATION INDÉFINIE)

Бідюкова Анна. ПРАВА ЖІНОК: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ
АСПЕКТ

Гініятів Ельдар. МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ БЕРДЯЄВ –
«ЛИШЕ БУНТАР, ШУКАЧ ІСТИНИ І ПРАВДИ»

Дзедзінська Олена. РОЗУМІННЯ АГРЕСІЇ В ПРАЦЯХ
ЗИГМУНДА ФРОЙДА І КОНРАДА ЛОРЕНЦА

Доброносова Юлія. ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

ВІДЕОІГОР

Довга Крістіна. ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ БУЛІНГУ В ПРОСТОРІ ОСВІТНЬОЇ КУЛЬТУРИ БУТТЯ

Дранник Анастасія. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НА ПЕРЕТИНІ РЕАЛЬНОГО І ВІРТУАЛЬНОГО СВІТІВ

Купрій Тетяна. СОЦІОЛОГІЧНЕ ОПИТУВАННЯ "ВИКЛАДАЧ ОЧИМА СТУДЕНТІВ" ЯК ЗАСІБ ВИМІРЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗВО

Овсянкіна Людмила, Ларіонова Марина. ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Свириденко Валерія, Білошицька Ірина. ФІЛОСОФІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Семергей Наталія. АРХЕТИПИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА РОЗВИТОК ІДЕЇ ЦІЛІСНОЇ ОСВІТИ

Скрипнікова Софія. ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КУЛЬТУРОЗНАВЧИХ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН В ПОЛЬСЬКІЙ СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ВАРШАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

Смолянова Ольга. МЕТОД СОКРАТА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Wereta Yoseph. THE CONCEPT OF PEACE AND PEACE EDUCATION

СЕКЦІЯ 7.

АНАЛІТИКА ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Abdurahman Abdulahi. THE OROMO'S CULTURE OF PEACE

Бібік Олександра. РОЛЬ ПАНАЗІЙСЬКОЇ ІДЕЇ В РОЗВИТКУ ЯПОНІЇ ДОБИ МЕЙДЗІ ТА ТАЙСЬО: ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Білецький Віталій. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОРАХУНКИ ПОЛІТИЧНОЇ АГІТАЦІЇ Й МОДЕЛЬ ПОЛІТИЧНОГО МІФУ

Василенко Євген. РЕЛІГІЙНИЙ КОНФЛІКТ В ПІВНІЧНІЙ ІРЛАНДІЇ: ПОТЕНЦІАЛЬ КОНФЛІКТНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІАЛОГУ

Горохова Людмила, Брагін Віктор. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Купрій Тетяна

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії
Історико-філософського факультету
Київського університету імені Бориса Грінченка*

СОЦІОЛОГІЧНЕ ОПИТУВАННЯ "ВИКЛАДАЧ ОЧИМА СТУДЕНТІВ" ЯК ЗАСІБ ВИМІРЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗВО

Студенти – основні споживачі результатів освітньої діяльності. Тому з метою визначення ступеня задоволеності студентів, якістю викладання і методами навчання та відповідності реального процесу навчання очікуванням студентів, викладачам надається можливість внести корективи в зміст курсу, удосконалювати себе як автора і підвищувати якість наданого освітнього продукту, що, безсумнівно, приведе до вдосконалення навчального процесу, в чому зацікавлені і студенти, і викладачі. На переконання керівництва університету дослідження такого типу сприятимуть підвищенню ефективності професійної діяльності викладачів, стимулюватимуть співпрацю обох сторін навчального процесу – викладача і студента.

Якість навчальної роботи викладачів є багатогранним процесом, який складається з багатьох складових, в тому числі кваліфікації викладача, його особистісних якостей, ступеня сприйняття студентами викладача і предмету в цілому. Від того, наскільки цей педагог відповідає студентам багато чого залежить від ефективності навчального процесу. Від того наскільки високим є рівень професійної майстерності педагога, залежить кінцевий результат навчального процесу. У свою чергу, розвиток педагогічної майстерності викладача тісно корелює з його ставленням до себе, вимогами до своєї діяльності, особистісними якостями. Тому, оцінка діяльності професорсько-викладацького складу – це з найважливіших оцінок якості освітнього процесу у ЗВО.

Опис образу ідеального викладача має дотик з виявленням основних критеріїв і логіки оцінювання студентів, що в кінцевому підсумку дозволяє краще роз'яснити освітні очікування і запити студентів. У сучасному вузі викладач вже не може бути тільки провідником знань та інформації, він повинен бути організатором, модератором, фасилітатором, психологом, ментором чи коучером. Від цього залежить успішність, його педагогічна діяльність та авторитет. Уява про викладача як беззаперечного авторитета на сьогоднішній день ситуативна. Актуальним є виявлення тих якісних характеристик, які і будуть визначати професіоналізм викладача і його статусно-рольову позицію в нових умовах. Перехід на багатопрофільну

систему навчання виконується і характером виховання викладача студентами, і його якісними характеристиками, на думку підростаючого покоління.

Сучасна ситуація така, що роль викладача як єдиного джерела знань вже не відображає сучасну реальність. З цієї причини пріоритетні позиції відводяться особистості викладача. Визначити якості викладача, які сприятимуть удосконаленню навчально-виховного процесу, допомагають соціологічні методи опитування через анкетування, аналіз есе, фокус-групи. До завдань соціологічних опитувань варто віднести:

- визначення «вузьких місць» в організації навчального процесу для всіх акредитованих спеціальностей з дисциплін, їхніх навчальних планів, повноти методичного забезпечення дисциплін, якості відповідних навчально-методичних розробок і т. ін.;

- з'ясування відношення студентів до якості викладання лектором дисципліни: ступеню володіння предметом, чіткості та доступності викладання змісту, вміння та бажання викликати до нього інтерес студентів, використання сучасних педагогічних технологій, наочних посібників тощо;

- оцінка таких особистісних якостей викладачів як об'єктивність при оцінюванні навчальних досягнень студентів, відповідальність при організації навчальних занять і проведенні консультаційної роботи, коректного ставлення до студентів, культури поведінки.

Важливим моментом у визначенні ступеня задоволеності якістю викладання є системний підхід, а не разове опитування, до якого прийшли більшість ВУЗів світу та зафіксували у внутрішніх нормативних документах (університетське Положення про проведення анкетування). Це дозволяє вести порівняльну аналітичну роботу, отримувати більш об'єктивну інформацію, яка може бути використана і як оціночна, і може служити «поштовхом» для підвищення ефективності роботи викладача [2].

Найпростіша модель формування питань опитувальника, яку можна використати – це модель, яка включає три блоки якостей, які відповідають виконанню педагогом вузу його функцій:

- 1) як спеціаліста-предметника;
- 2) як вихователя;
- 3) як дидакта, який володіє прийомами навчання.

Кожен блок може включати в себе певну кількість якостей, таку, котра достовірно діагностує дану якість [1, с.110]. Маркери якості викладання повинні закласти фактори впливу в інструментарій оцінювання. Нормативна модель викладача відповідає соціальним нормам, виробленим для цього виду діяльності, педагогічним і соціальним критеріям, які орієнтовані на можливість отримання викладачем найвищих результатів діяльності. Їх

можна назвати «оцінка на основі враження студента» і «оцінка на основі спостережуваних особливостей поведінки (дій) і самого викладача, і самого студента». Питання різних категорій за кожним напрямком визначаються як середнє арифметичне знання, що входить до групи питань. Загальна оцінка педагогічної майстерності викладача студентами вираховується за формулою визначення середнього арифметичного:

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n x_k ,$$

де \bar{x} – середнє арифметичне значення показників; n – кількість досліджуваних якостей; x_k – часткові значення показників.

Кількість питань в анкеті може варіюватися від 8-ми до 35. Для подальшого підвищення надійності оцінки, студентам також в деяких анкетах за кордоном було запропоновано написати (у нижній частині форми оцінки) свої коментарі щодо їхнього сприйняття або почуття до свого викладача. Це підтверджує світова практика. В українських університетах зазвичай анкету будують в діапазоні 9-14 питань, за кордоном – від 20 до 35. Студентам пропонується провести оцінку за 5 - бальною системою: де 5 балів означало, що якість проявляється практично завжди, 4 бали – якість проявляється часто, 3 бали – якість проявляється на рівні 50%, 2 бали – якість проявляється рідко і 1 бал – якість практично відсутня.

Варто зауважити, що в рамках зацікавленості Міністерством освіти і науки рейтингом викладачів, отриманим на основі вивчення думки студентів, а так само в умовах включення рейтингів в якості компоненти при проведенні:

- конкурсу «Кращий викладач»;
- відкритих лекцій та майстер-класів;
- виставки кращого навчально-методичного забезпечення дисциплін;
- конкурсу на краще навчальне видання;
- огляд-конкурсу за номінаціями «Краща кафедра»;
- систематичного контролю «Екран успішності» на кафедрах і на факультетах;
- конкурсу «Успіх року»,

стоїть питання про створення дієвого механізму соціологічного моніторингу забезпечення порівнянності інформації та її валідності та подальше їх удосконалення.

Можливі резерви розробляються для зростання, наприклад при складанні щорічних планів підвищення кваліфікації, або у вигляді участі в роботі внутрішньовузівських семінарів і тренінгів. Кількісний порівняльний аналіз по роках виявив характерну закономірність зменшення кількості викладачів з низькою якістю діяльності, що, безсумнівно, є позитивним явищем, пов'язаним з реалізацією адміністрації вузу стимулюючої функції оцінки, заснованої на широкому використанні результатів при укладанні договорів і встановлення доплат. Так, наприклад, для досвідчених викладачів у малайзійських університетах, які мають незабаром піти на пенсію, адміністрація розробила цікавий пакет винагороди, щоб утримати їх.

Наприклад, на підставі результатів анкети «Викладач очима студентів» проводиться ранжування кафедр і факультетів, що в сукупності з іншими результатами, які охоплюють сферу менеджерської діяльності завідувачів кафедрами і деканів факультетів, дозволяє удосконалювати організаційну структуру і управлінський персонал вузу. Побудувавши виражену структуру оцінку колег, самооцінку викладача, а також проведення семінарів для вивчення аналізу конкретного тесту, роботи на кафедрах з молодшими викладачами значно підвищиться освітній менеджмент в контексті програми «Педагогіки вищої школи». Аналіз отриманих даних дозволяє зробити висновок про те, що більшість викладачів певною мірою володіють набором тих якостей, які від них чекають студенти. При адекватному відношенні викладачів до результатів анкетування вони повинні зробити правильні висновки і цілеспрямовано прагнути виробляти у себе необхідні якості.

Певний інтерес представляють одержувані результати соціологічного опитування студентів в плані виявлення «больових точок» навчального процесу таких як: «недостатня підготовленість студентів до занять», «невідвідування занять деякими студентами», «недостатня об'єктивність викладачів в оцінці знань студентів». А в плані подальшого розвитку і вдосконалення соціологічного моніторингу студентської задоволеності, поставлені і успішно вирішуються завдання по проведенню оцінювання студентського громадського харчування, студентського гуртожитку, морально-етичних і міжнаціональних відносин в студентському середовищі [2].

При оцінюванні якості викладання було взято до уваги інтереси всіх суб'єктів освітнього процесу: викладачів, студентів, управлінського персоналу. Отримані дані, безумовно, сприятимуть оптимізації управління різними ланками освітнього процесу. Хоча в Україні, як і в світі в цілому, вже напрацьований певний досвід здійснення оцінювання якості викладання у ВНЗ безпосередніми споживачами освітніх послуг – студентами.

Література

1. Гапон Н., Дубняк М. Викладач очима студентів. *Вісник Львівського університету*, 2009. Вип. 25. Ч. 1: 106 -113.
2. Ерофеева Н. Е. Мониторинг «Преподаватель глазами студентов» как инструмент регулирования профессиональной деятельности педагога и повышения качества обучения в вузе. *Наукоедение*. Том 7, №5 (2015): <http://naukovedenie.ru/PDF/229PVN515.pdf>
3. Chan Yin-Fah. Student Evaluation of Lecturer Performance Among Private University Students Canadian. *Social Science* Vol. 8, №. 4, 2012: 238-243.

Овсянкіна Людміла

кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
Історико-філософського факультету
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ларіонова Марина

студентка спеціальності «Практична психологія»
Інституту людини
Київського університету імені Бориса Грінченка

ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Феномен успіху в сучасному динамічному світі є надто актуальним, адже сьогодні не тільки людина, а навіть країна може бути востребуваною і конкурентоспроможною тільки тоді, коли вони успішні. Але парадоксально, що займаючи одне з центральних місць в системі цінностей сучасної культури, цей феномен сьогодні є досить суперечливим, адже він недостатньо чітко визначений і розроблений в соціальних науках.

Феномен успіху був репрезентований ще у працях М. Вебера, В. Зомбарта, Т. Веблена, Дж. Міда, які свого часу досліджували сутність і структуру успіху, взаємозв'язок успіху та підприємницької діяльності. Відомі вітчизняні вчені Є. Головаха, Л. Сохань [1], О. Злобіна та В. Тихонович та інші досліджували саме такі життєві стратегії особистості, що забезпечують її успіх.

Наукове видання

КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

Матеріали
наукової конференції
(м. Київ, 16-17 травня 2019 р.)

[Текст]

Головний редактор:
Роман Олександрович Додонов,
д-р філос. н, проф.

Підписано до друку 15.05.19
Папір офсетний
Друк офсетний
Умов. друк. арк.

Формат 84х60/16
Гарнітура Times New Roman.
Наклад 100 прим
Обл.-вид. арк.

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.

Видавець та виготовлювач ТОВ «Нілан-ЛТД»